

Ez így van rendjén. A közvéleménynek és a politikai vezetésnek sokkal több megértést kellene tanúsítania abban az irányban, hogy egy park vagy kert minősége éppen annyira kulturális igény, mint a zene vagy a színház, és éppen annyira igényli a támogatást is - annál is inkább, mivel az emberek nagyobb körét érinti.

A növények ápolása együtt jár a madárvilág ápolásával. A madárvédők egyesülete örökdió - mindenképp a zárt cserjésekben - a fészkelőhelyek folyamatos biztonságáról. A parkban már az összes hazai madárfaj megjelent.

Vincze Attila BERLINI TALÁLKOZÓ

A Goetheanum természettudományi szekciója idén augusztusban Berlinben szervezte meg szokásos nyári találkozóját tájrendezők és ökológusok számára. A találkozó jelentőségét növelte, hogy most első ízben mozdult ki Dornachból, és hogy éppen a legérdekesebb európai városban talált meghívókra.

Az előadások és foglalkozások rendje a megszabott dornachi hagyományok szerint épült fel. Reggel eurithmia, majd előadás a szekciót vezető Johann Bockemühl-től, munkacsoportok szerint; kirándulás természeti megfigyelések céljából, este meghívott előadók.

Újdonság volt, hogy míg Bockemühl érzékelésünk, és a képekben megnyilatkozó természet megismerési sajátosságairól adott elő, a munkacsoportok egy része szociális problémák értékelésére vállalkozott. Így a Trabant-lakótelep és az Alexanderplatz foglalkoztatták a társaság többségét.

A házigazdák - egy hosszú évek óta együtt dolgozó tájrendező csoport tagjai - az általuk biodinamikusan ápolott városi erdőrészek összehasonlítása alapján a fenntartás és a telepítés kérdéseiről vezettek munkacsoportokat.

A Pagony Iroda abban a munkacsoportban vett részt, amely a legszorosabban kapcsolódott a főtémához; a geológiai viszonyok táji kifejeződésével foglalkozott.

A találkozó sok kirándulása módot adott arra, hogy közvetlen képet kapjunk Berlin és a környező morénavidék geomorfológiájáról, és történelmi kialakulásáról.

Az utolsó napon egymásnak számoltak be a munkacsoportok. Feszült kíváncsisággal hallgattuk a szociális problémákkal, a keleti gondokkal foglalkozó nyugatiak hozzászólásait. Furcsa volt hallgatni, ahogy körbetapogattak minket, ahogy szörnyülködtek az állapotunkon, és hogy milyen megoldásokat javasoltak. Milyen mások is vagyunk mi! (És milyen mások voltak ők, Dornachból kimozdulva!)

Jochen Bockemühl javaslatára a találkozók ezentúl Európa más-más városában kerülnek megrendezésre. Jövőre Drezda a meghívó; a pillniti tájképi kert ad majd otthont nekünk. 1995-ben a Pagony Iroda szervezi a találkozót, a helyszín valahol Magyarországon lesz.

EVIDENCIÁK

BESZÉLGETÉS MAKOVECZ IMRÉVEL

Bozsik József alábbi interjúja, az IGEN című folyóiratban jelent meg. A szerkesztőségnek köszönettel tartozunk a másodközléshez való szíves hozzájárulásukért.

Az ön szellemi, lelki, eszmei értékrendének melyek az alapvető pontjai? Mi az alap, amire Ön lelkileg építkezik?

- Ez nagyon nehéz kérdés, mert az ember - szerintem - haláláig zavarosabb marad annál, mintsem hogy tételesen tudna egy ilyen kérdésre válaszolni. Számomra egyetlen bizonyosság van - ilyen tekintetben -, hogy az embernek a legmélyebb értelemben egzisztenciális létbizonytalanságban kell leélnie az egész életét. Ennek van néhány megfogalmazható oka. Az egyik az, hogy a lélek, amely az emberi organizmus középpontjában van, két funkciót lát el egyszerre. Egyik funkciója az, hogy a személyiség közepe - ez az a hely, ahol a megváltás megtörtént. Más részről ez az az érzékszervi központ - a képzetalkotásé - amelyik teljes mértékben ki van szolgáltatva: egyrészt a külső benyomásoknak, másrészt pedig annak a gondolatfolyamnak, amelynek kegyelméből az ember él. Ezért pontosan az a középponti élmény - amelyikre vágyunk, hogy egyértelmű legyen és a világ közepeként élhessen - pontosan ez a középpont az, amelyik valójában a legsúlyosabban kiszolgáltatott.

Mondok egy példát. Bármilyen gyakorlatozással és bármilyen fegyvellemmel és kemény jelenlét-tudattal próbál meg valaki élni - naponta újra kell az egész életét megcsinálnia, és minden nap be kell azt fejeznie, mert az élet egy bizonyos ritmus szerint zajlik le, és ez a ritmus - többek között például - a nappal és az éjszaka ritmusa. Már az éppen elég súlyos létbizonytalanságot eredményez, hogy az ember este lefekszik - mint ahogy az ima is mondja: minden este koporsóba fekszem le. Az ember olyan ellenőrizhetetlen altudati világban tölti életének egyharmadát, amelyről nem tud számot adni. És el kellene tudni fogadni azt a majdnem elviselhetetlen gondolatot, hogy az is az ember, amiről nem tud számot adni. Ezért ha feltesznek egy ilyen kérdést, akkor zavarban vagyok, mert minden ideologikus-ságot elutasítok, - megvolt hozzá az iskolám az elmúlt negyven év alatt, hogy ezt meglehetősen meggyűlöljem.

Az egész hegeliánus gondolkodásmód tölem rendkívül távol áll. Nagyon szeretnék egy monisztikus világképben stabilan elhelyezkedni, ami természetesen nem megy.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

- Van egy ír imádság, amelyik úgy szól, hogy Krisztus előtttem, Krisztus mögöttem, Krisztus alattam, Krisztus fölöttem, Krisztus bennem. Állj elém és segíts, hogy tovább tudjak lépni! Azaz felöltözni és belehalni a megváltási koncepcióba, az nem stabil világnézetet jelent, hanem állandó drámát, amelyikkel az embernek a legelemibb őszinteséggel és kiszolgáltatottsággal kell szembenéznie. Ezért tehát én nem tudok beszámolni senkinek sem stabil világnézetről, mert ez nem ilyen. A kereszténységről azt hinni, hogy az hitélet csupán, amelyben áhítatosan és szemét forgatva, a "kaporszakállú úristenre" szegezett tekintettel él valaki - hazugság; hamis, szenteltvíz varangyos békáinak való ostobaság. A dolog nem ilyen. A dolog az kemény küzdelem. Ha valaki egy kicsit is ismeri Pál apostol irásait, az tudja, hogy miről beszélek. Különben hogy lenne érthető, amikor